

The page is framed by a wide, intricate border composed of repeating geometric and floral motifs in blue, green, and black. The background is filled with a repeating pattern of stylized flowers and geometric shapes in the same color palette. In the center, there is a white rectangular area containing the title and publication information. The title 'LUCEAFĂRUL' is written in a large, bold, black serif font. Below it, the text 'ANUL V. NR. 8.' is written in a smaller font, with a small decorative symbol between 'V.' and 'NR.'. At the bottom of this central area, the text 'BUDAPESTA, 15 APRILIE, v. 1906.' is written in a smaller font. There are also four smaller decorative panels, each containing a stylized floral motif, positioned around the central text area.

LUCEAFĂRUL

ANUL V. NR. 8.
BUDAPESTA, 15 APRILIE, v. 1906.

A apărut:

A. O. MAIOR

BIBLIOTECA COPIILOR

VOL. I.

cu o poveste inedită scrisă anume pentru acest volum
DE CARMEN SYLVA

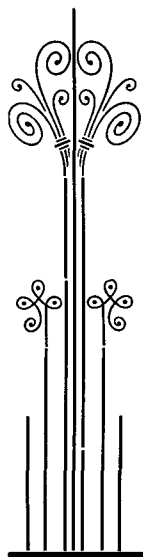
Numeroase ilustrațiuni. Prețul 1 cor. 60 bani (plus 10 b. porto.) România 2 lei.

ELENA FARAGO
(Fatma)

V E R S U R Î

— Prețul 1 cor. 50 bani. — România 2 lei. —
(Plus 10 bani porto.)

In aceeași editură au mai apărut:

	cor.	lei
Octavian Goga: <i>Poezii</i>	2.—	2.50
Pe hîrtie olandeză	3.—	3.50
I. Agîrbiceanu: <i>Dela Țară</i>	1.50	2.—
I. Ciocîrlan: <i>Traiul nostru</i>	1.50	2.—
Alex. Ciura: <i>Icoane</i>	1.20	1.60
M. Gorkii: <i>Nuvele</i>	1.—	1.20
Z. Bârsan: <i>Ramuri</i>	2.—	2.50
Coșbuc Gy. <i>Költemények</i> , ford. Révai K.	1.50	2.—

Sub tipar:

Ioan Slavici: *Mara* (Roman).

George Murnu: *Omer Iliada*, 12 cînturi traduse în versuri. Cu ilustrații.

LUCEAFĂRUL

REVISTĂ PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ. APARE DE DOUĂORI PE LUNĂ

SUB DIRECȚIA

Dior: ALEXANDRU CIURA, OCTAVIAN GOGA, OCTAVIAN C. TĂSLĂUANU.

ORICE REPRODUCERE OPRITĂ.

SUFLETUL.

*Pustietate largă și-atîta de săracă,
Lumina ta mă arde și bezna ta mă 'neacă.*

*De mult, în vremi uitate, cînd mintea nu mai știe,
Ți-ai stors întreg belșugul din chinuita glie.*

*Atunci ți-ai stins și zvonul de miriști roditoare
Și cîntecul livezii și cea din urmă floare . . .*

*Azi țara ta-î supusă de jale și osîndă —
Și-atîția tigri-și urlă strigarea lor flămîndă.*

*În noapte vin șacaliți cu ochii de otravă
Și sapă tainic groapa atîtor morți în slavă . . .*

*Pustiul se întinde, cît ochii pot să vadă,
Sub soarele tău vitreg nisipul nu dă roadă.*

*Arare, cîteodată, cînd vîntul de departe
Un fir de lut aduce țărîni tale moarte,*

*Cînd c'o sămînță 'n taină se înfrățește lutul
Și-un mugur își ivește sfielnic începutul,*

*Himere cu ochi tulburi viața lui o curmă,
Nisipul le rămîne uscat și sec în urmă.*

*Din cer, strălucitoare, cad raze jucăușe,
Batjocorind, păgîne, o lume de cenușe.*

Octavian Goga.

PAZNICII.

Tot mai tare se cernea pământul către seară și amurgul își trăgea mereu roșata după sine în alte părți de lume, iar în văzduhul plin încă de o lumină albăstrie se căznea colo și colo cîte o biată stelișoară să-și verse încoace plăpinda-î rază, cum s'ar căzni licuriciul să-și prindă zborul.

Susănica nu mai vedea să coasă, ci umbra ce se lăsa tot mai deasă i-a oprit deodată impunsăturile ei măiestre pe pînza mătăsoasă de borangic și aruncînd cusătura la o parte pe prispă și-a proptit capul ei drăgălaș în podul palmelor și și-a alungat privirea pe drumul ce șerpuia înaintea ei, departe, departe, pînă unde albul lui se ascundea după dealuri.

Pe drumul ăsta pornise Sinică, sînt doi ani de-atuncia. Îl duceau la oaste și ea l-a petrecut cu socri pînă în preajma Strehaiei și aici a trebuit să-și ia rămas bun, un rămas bun înduioșător și dureros, mai mult o tînguire, decît un adio, căci rămînea stingheră pe trei ani de zile, fără o vorbă dulce, fără un sărutat, fără un strîns în brațe, fără de care tinereța ei fragedă nu mai avea nici o căldură, nici un farmec. Astea erau florile preserate ici și colo pe lunca cea întinsă a vieții ei. Și'n preajma Strehaiei se opria o leacă cu gîndul sub umbra unui plop înalt, de unde a pornit Sinică singur, cu dorul ei numai pe suflet, și o podidiau deodată lacrimile curate ale durerii, căci ochii ei aprinși de vîrstă și întăritați de singurătate și de duioșie erau un nesecat izvor de lacrimi limpezi ca picăturile de rouă.

Și după ce se opria o leacă sub plopul cel înalt, căuta să străbată mai departe prin locuri necunoscute, către afurisitul de București, care a trebuit să-î îngroape fericirea ei pe atîta vreme.

Un vis era numai toată sforțarea ei de a răzbi cu gîndul prin negurile depărtării, un chin numai, căci ceace căuta nu putea găsi, ceace doria să vază nu-î apărea înaintea închipuirii. La ce-î folosiau îmbunările soacrei, la ce răsfățările șagalnice ale bătrînului, o alinare de-o clipă pentru durerea ei, ce nu se împlînzia nici în liniștea somnului. Și cum se uita așa în nesimțire, cu gîndul dus departe, nimica nu mai trăia în jurul ei, totul se prefă-

cea într'o negură deasă, din care căuta să împietriască chipul flăcăului iubit, ce i-a fost smuls dela sînu-î abia o lună după cununie.

Cine trebuia să vegheze asupra sufletului ei părăsit, dacă nu aceia cari au ales-o ca un sprijin al zilelor lor de bătrînețe!

Și cu multă dreptate grăește o vorbă, că un suflet bun își găsește totdeauna adăpost moale, căci Susanica nu intră în casă streină, cum se obicinuieste a se zice cînd o fată se mărită, dar era mai bine ca la sînul mamei. Nu-î zicea nimenea fă-te încolo, ci totdeauna era privită ca o copilă nevîrstnică pentru lucrurile grele ale casei și la orice bătrîna căuta să o înlocuiască, căci minile ei erau mai aspre, mai învățate cu lucru, mai destoinice.

Iar cînd a dat cu ochii de fata uitată pe prisma casei, cu fața ascunsă în palme, plîngînd poate, i-a ghicit îndată păsul și după duioșia vorbelor putea să se înțeleagă, că nu era numai o îmbărbătare a copilei desnădăjduite, dar însuși sufletul ei de mamă părea înmuiat de dor după cel dus departe și însuși el aștepta o vorbă de mîngăiere.

„Nu te mai boci, copila mamei, că bun e Dzeu, mai e un an și vine acasă!“

Susănica s'a deșteptat, ca dintr'un somn greu, tresărind, ca trezită de-o vedenie urită și în iuțiala cu care-și aduna lucrurile aruncate pe prispă căuta să-și mustre slăbiciunea firei ei de atîteaori dojenită de vorbele bătrînei ori de sfaturile moșneagului.

„Dă înainte! — continuă bătrîna cu glas mai bărbătesc. — Nu te lăsa să te răpuie dorul, scutură-te de el ca de pleavă și ține-te voinicește, căci dacă te-î pune pe supărări, îmbătrînești într'un an ca'n zece!“

Nu e dat însă fiecăruia să înfrunte dragostea. Pentru mulți, ea nu e o nădejde de scăpare, ci e un chin prelung, o trudă vecinică de a căuta să simță aproape un suflet iubit, ce pare că tot mai mult se depărtează.

Ea n'a putut zice o vorbă, era prea perdută pentru a putea rosti un răspuns; ori care, ar fi o scuză, ori o compătimire a atîtor griji, cu care o învăluie bătrîna asta înălbită de vremuri și bune și rele, a atîtor îngrijorări, ce-î poartă

ea, de care nu o lega nici un simțămînt strîns de iubire, decît acela de a fi nevasta copilului ei, dar inima, care ar trada pe toată lumea, dacă ar putea vorbi singură, dar care nu poate decît ascunde fericire ori durere, mulțumire ori suferință, — inima asta îi șoptia în taină:

„Mi-e dor și pace!“ . . .

În vremea asta înserase de-a binele și rînd pe rînd se întorceau oamenii dela arat.

„Ce-o fi cu moșu de nu mai vine?“ întrebă Susănica, ca să vorbiască și ea ceva, să uite de celelalte, căci știa că bătrînul cătră seară se îndărătnicește la muncă.

— Ce să fie, fata mamei,“ răspunse bătrîna, măgulindu-și nora, „nu-l știi cine-î, că de-o măi avea o brazdă, o întoarce pe întunec, așa pe dibuite.“

Și pe cînd îi spunea noră-si cu dulceață în grai vorbele astea — pentru că îi era tot atît de dragă ca și copilul ei, măi dragă încă, pentru că prin această legătură de iubire părintească căuta să facă, să se nască aceiași dragoste în inima fetei, singura fericire de care se putea bucura de atunci și pînă cînd o închide ochii pentru vecie, — îndesa mereu gătejele la oala cu fiertură și-i da putere flacării cu sufletul ei slab.

Din cînd în cînd trăzniau tăciunii cuprinși de bobotae și aruncau scînteii pînă în mijlocul casei. E veste! Trebuie să sosiască veste din vr'o parte.

„Auzi vestea, mamă!“ zise copila, auzind clopotul de cioaie cu care-și înveselia bătrînul cei șaptezeci de ani; îl întineria sunetul lui ascuțit și trăgănat ca pasul liniștit și încet al boului.

„Auzi că vine moșu!“ măi zise ea încă odată, prinsă de-o vrajă caldă de bucurie, căci deși ar fi așteptat cu măi mult foc o veste măi depărtată, simția totuși odată cu sosirea moșului o schimbare tainică a sufletului ei copleșit de uitare și suferință și-și putea încălzi inima la comoara neprețuită de mîngăierii, de glume, de vorbe înțelepte și sfaturi temeinice, ce păreau că nu măi au sfîrșit din gura bătrînului.

Și apoi nu era el oare chipul vîrstnic al lui Sinică! Aceeași statură înaltă, dar cam adusă de spate, aceiași ochi vioi și îndrăciți, cari înmoaie inima muierii, acelaș nas tăiat frumos, care dă feței măi multă mîndrie decît frumusețe; aceeaș gură sfătoasă și la vîrsta moșneagului. Nu-i

și aceasta o mîngăiere pentru acei ce n'au altă scăpare? De ce a sărit atunci Susănica ca o codobatură, să-i deschidă poarta?

Il iubia tot atît de mult ca și pe Sinică al ei, cu aceeași inimă, dar cu altfel de dragoste, măi copilărească. măi temută, măi închisă.

„Fata moșului, fată, că i-a adus moșu ceva!“ rosti bătrînul așezîndu-și boii la odihnă.

„Iar mi-ai adus vr'un șoarece!“ îi răspundea fata cu vorba răsfațată și întrecută, ca un copil mic, „dar nu măi sînt eu prostă să bag mîna în traistă, că atunci era să mă prăpădesc de frică!“

„Făcut-ai ceva de rîndul gurii, mătușă, că v'am adus la amîndoauă ceva!“ măi rosti bătrînul așezîndu-și trupul obosit pe scaun lîngă masă, dar dornic de vorbă și glume cu toate astea, pentru că așa înțelegea el odihna sufletului: în vorbe bune cătră însoțitoarea lui de viață, în șaguire și răsfaț față de aceea, pe care o socotia copila lui.

„Gata, cît ai bate un ceas în palme,“ răspuse pe acelaș glas bătrîna asprinsă la obraz măi de hărnicie, măi de flacăra focului.

„Ce-î așa greu în traistă, moșule?“ întrebă Susănica ținînd-o cu temere de curea.

„Aia dă-o mame-ti, și tu vino încoace, că ți-am adus aici ceva,“ și bîgînd mîna în chimir scoase o scrisoare cu plic soldătesc și i-o dete fetei.

„O scrisoare, mamă, dela Sinică!“ exclamă copila robită de bucurie și pe cînd rupea cu nerăbdare plicul, un țipet de spaimă răsună dintr'un colț al casei.

„Ariciū!“ strigă bătrîna îngălbenită de frică, iar moșul rîdea, rîdea un ris hodinit și plin de mulțumire.

Susănica desfăcu scrisoarea, lăsă o parte pe masă, în fața bătrînului, iar cu cealaltă, care se vede că era numai pentru ea, s'a retras lîngă vatră pentru a o desluși la flacăra focului. Și citia și zimbă fericită, un zimbet duios, care se schimbă iute în plîns, dacă-î întăritat de-o vorbă ce sapă la inimă. Și apoi citia și plîngea. Plîngea închis, un plîns numai din lacrimi.

Iar cei doi părinți, cari privindu-o liniștiți îi înțelegeau durerea cînd era durere, dragostea cînd era dragoste, suferința cînd era suferință, pentru că era inima lor ce le destăinuia totul, nu puteau să-i turbure astea cîteva momente

ce-î frământău sufletul ei tânăr, ci o lăsaŭ să plîngă unde era de plîns, să rîdă unde era de rîs, să sufere unde era de suferit, să se tînguiască chiar, dacā vorbele celui drag o aduceau pînă într'acolo.

Și numai dupăce fata a încheiat cu un oftat adînc rîndurile citite și răsцитite, numai atunci bătrînul, ca mai tare de inimă, a întrerupt tăcerea de mormînt, lăsînd pe mama, ca mamă, să-și uniască lacrimile cu acele ale noră-și.

„Ia vezi, fată, aci ce zice!“ și-î întinse scrisoarea ce era pe masă.

Susanică își mai șterse obrazul cu colțul șorțului, luă scrisoarea și începu a citi cu un tremurat ușor în grai și cercînd a se desrobi de neliniștea ce o înlănțuise cele cîteva rînduri ale iubitului ei:

„Mult iubiții mei părinți, tată și mamă!“

„Dragu mami,“ ofta de lingă vatră bătrîna cuprînsă din nou de suferință și de dor...

„Pînă la facerea acestei mici epistole mă aflu sănătos, care sănătate doresc să vă întîmpine totdeauna și să v'o dăruiască bunul și milostivul Dumnezeu...“

„Scumpul mami!“ oftă bătrîna.

„Mai departe veți ști, scumpii mei părinți, tată și mamă, eu o duc bine cu serviciu, mă iubește căpitanul și toți ofițerii și vreaŭ acumă să mă facă sergent de 10 Mai.“

Și veți ști că de 10 Mai e o sărbătoare mare, mai mare ca în alți ani, că se fac anume niște clădiri mari pe un cîmp afară de oraș, îi zice cîmpul Filaretului, îl știe tata, și a săpat acolo un imaș de-a făcut lac și în lac vine apă de sub o rîpă înaltă cît un turn de biserică și a adus pomii mari de i-a sădit în preajma locului și acum toți is verzi și a făcut o casă așa în cerc și în mijloc un loc mare deschis, unde se bat cu taurii ca 'n vremea veche, și-apoi aŭ venit negustorii și breslași de și-aŭ făcut și ei case mari, unde-și aduc tot ce-aŭ lucrat ei mai de seamă și cîte și mai cîte minuni.

Mări ce mai e aici de învălmășală și ce treburi mari se fac. Și știți de ce? Pentru că vrea țara întregă să sărbătorească odată patruzeci de ani de cînd a venit, zice-se, Vodă...“ Asculta bătrîna ca pierdută în alte lumi; îi părea un șir întreg de basme cele cîteva rînduri ale copilului ei. Numai moșneagul s'a îndreptat în scaun

și toată vigoarea bărbătească, ce abunda încă în ființa lui cu toată greutatea celor șaptezeci de ani, a adunat-o pentru a-î da o ținuta măreață.

Clocotia în el sînge proaspăt, tânăr, înfierbîntat de amintiri vitejești și-l mișcase pînă la lacrimi faptele mărețe ale lui și ale neamului lui petrecute în șirul celor patruzeci de ani. La șazece și șase a întîmpinat pe Vodă, eșit de sub pămînt la Severin în bătaia tobelor, în sunetul trîmbițelor, în bubuitul tunurilor.

L-a petrecut în căruța alături de părintele lui, dela care moștenise sînge curat românesc, pînă la sălașul domnesc din Cetatea lui Bucur.

L-a așezat în scaun domnesc, împreună cu boerii țării, și cînd să plece cătră casă:

„Nu mai plec, tată!“ zise el hotărît părintelui, care-î ghicise gîndul, „rămîn aci în paza lui Vodă!“

Și l-a păzit 7 ani de-arîndul, ca un sfetnic credincios. S'a dus acasă, și după alți douăzeci de ani a început a-și trimite copiii în paza aceluiaș domn, rînd pe rînd pe Sănducu, pe Păun, pe Bujorel și acum pe Sinică cel mai tânăr dintre ei.

Și sucindu-și feciorește mustața, o voioșie vădită i se întipărise pe față și-î cuprînsese toată firea. Era mîndria care înaltă sufletul omului nu numai martor, dar părtaș la treburi mari pentru fericirea țării și propășirea neamului. Era fala peste măsură de îndrăzneată, care întinereste simțirile, care renaște făptura omului, care dă putere brațelor istovite de muncă, care limpezeste mintea îngreunată de oboseală, puse în serviciul unui ideal măreț.

Și cuprîns de această mîndrie și de această fală bătrînul mehedințian exclamă cu patimă poate ultima-î dorință:

„Aș vrea,“ zise el — cerînd par'că ajutor dela cel Atotputernic — „aș vrea să mai fiu odată de douăzeci de ani, să încep încă odată paza țării și a domnului ei și de s'o mai întimpla v'r'o vrajbă“ — atunci și-a apăsă cu dreapta rana dela umăr — „întîmple-se!...“ Două lacrimi aŭ mai stors ochii lui.

Eraŭ cele din urmă lacrimi de bucurie.

George Stoica.

I D I L Ă.

Ce păcat că de sat o ține înlănțuită o datină, pe care o găsia de multeori întemeiată pe prejudecăți, dar peste care totuși nu se putea trece. Ce păcat că el era prins în cleștele unor legături și mai puternice, că se bucurase de o cinste, așa cum o înțelegeau cei din jurul lui ce-i drept, dar la care el ținea ca la lumina ochilor!

El se muncia, se frământa, gemea.

— Dumnezeule, sîntem robi pe pămîntul acesta, de ce ne-ai mai dat simțire, dacă trebuie să ne-o tocim de orînduelile tale și ale făpturilor tale? La ce folos chinurile aceste pentru desăvîrșirea noastră?

Îi venia gînduri nebunești; să nesocotiască tot ce-l înconjură și să facă tot ce-l silia sufletul lui tînăr, arzător.

— Legile naturii m'aun făcut așa și eu nu pot și nu vreau s'o împedec, fiindcă natura nu greșeste. Dar ar fi mers la perzanie în chipul acesta.

— Și perzania e o lege a naturii, e reacțiunea ei firească, — gîndia el cu spaimă. Atunci între înfrînare și pornire simți în el hotărîrea că nu trebuie s'o părăsiască, că va căuta s'o mai vadă, ori decîte ori ar fi cu putință, pe furis.

A mai întilnit-o de atunci odată la porumbul lor din valea Novacului. Se temea însă de ziua cînd vor afla părinții ei, părinții lui... satul. Și ziua aceea nu întirzie să vină.

Mama ei află întii, dar tăcu, căci era mamă. Dar bătrîna, cu care fata fusese la moară, nu se mulțumi să spună mamei, ci într'o bună dimineață spuse și tatălui. Șerban pâlî.

Seara zise argatului să iasă afară și-i spuse fetii cu glas aspru ca niciodată: — Ia să vii pînă aici, Ano.

Fata presimți că trebuie să fie ceva la mijloc și inima începu să-i zvîcniască.

— Uită în ochii mei. Bine, fa, n n zi, cți-a venit vremea glumelor cu băeții, dar n'ai mai găsit băiat în sat? Nu ți-e rușine obrazului? Tu ești de nasul lui Nică al învățătorului? Vrei să-mi stîrnești satul în cap? Vrei să te faci de rîs? Ala se uită la cucoane, fa, nu la tine, tu să te uiți la cei de seama ta.

Fata își plecă capul și-o podidiră lacrimile. Mamă-sa îi luă apărarea.

— Las-o, frate, minte de copil. Ce știe ea? Te răstești la ea par'că n'ai fi dumniata.

— Mă răstesc, cum să nu mă răstesc. Auzi, fa, ce zic eu aici!.. Să nu te mai prind, să nu mai aud, că ajungi în gura lumii de ocară. Auzi, să nu m'aduci să fac ce n'a făcut neam din neamul meu. Înțelesu-m'ai?

Aia începu să suspine înăbușindu-și plînsul.

Nu ieșise din vorbele tătine-său niciodată, și nici nu i-ar fi trecut vr'odată prin cap să iasă, fiindcă știa că decît el nu putea spune nimenea mai bine; ce zicea el era sfînt. Dar de data asta nu-l mai înțelegea. I s'o fi întimplat ceva? De ce răutatea asta în glas? De ce s'o fi răstit așa? Cum, așa de mare era vina ei? Dar ea auzise că Maria lui Bratu trăia bine cu Mitru, care era un leneș și un prăpădit și Ioana sta de glume în drumul mare cu Petrea, care se

certa cu tot satul și Veta așa și Domnica așa, știa toată lumea și lor nu le zicea tata lor nimic. Și ei pentru Nică al învățătorului, care se purta ca o fată mare, pe care tot satul îl purta pe mină de drag, să-și facă așa! Cum se uită la cucoane, dacă văd că se uită la mine și cum să-mi fie rușine?

Inima ei se frângea între ce simțea și între cearta lui tată-său. Se hotăra să asculte pe tată-său că va fi știind el de ce spune așa, dar când îl vedea pe Nică trecând pe drum, cu pușca la spate, mândru și frumos și când o privia în ochi, nu mai știa ce-î de ea. O prindea o toropeală, rămânea uluită, cu inima topită de dor, uitându-se după el. După ce trecea, îi rămânea în suflet un fel de înec, care o împedea să vorbiască și de care i se părea că numai plângând s'ar fi ușurat. Atunci se gândia; „Ce ciinos e tata!“ Că n'o mai lăsa ca alte dăți să se ducă cu vitele pe marginea Dumbrăvii, n'o mai lăsa să se ducă pe la mătușă-sa și nici pe la cucoana hangiului să-și cumpere fluturi și mărgele.

VI.

Se culesese porumbul.

Învățătorul făcea în toți anii clacă la curățat, de era de pomina. Venia tot satul și băcții și fetele o așteptau, tot cum așteptau o nedee. Era o petrecere, la care Trache Lăutarul cânta par'că de zece ori mai bine, și după care satul purta povești, cum îi vinul învățătorului anul acesta.

Argatul dăduse veste în sat. Se înserseră. Nică aștepta în poartă pe cei ce veniau, glumind cu frățiorul cel mic.

— Bună seara.

Nicu iasă deodată de mină copilașul care, aproape să cadă, își curmă risul.

Între fetele ce intrau era și aceea, pe care n'ar fi crezut niciodată s'o aibă la clacă.

— Bine, da tu cum ai putut veni? Te-a lăsat tată-tău?

— Tata nu e acasă, e la țîrg și muma m'a lăsat.

Fetele trecură înainte spre grămadă.

S'o lase mumă-sa, care știa tot așa de bine cași tată-său, că el umblă după ea? Nu putea să înțeleagă ce-o putuse hotărî să facă lucrul acesta, când știa bine, că nici unuia nici altuia nu i-ar fi plăcut o astfel de dragoste a fetii lor

cu unul, care nefiind din rîndul lor și uitîndu-se mult mai sus, nu ar fi putut-o cu nici un preț lua. Nu ar fi crezut niciodată ca femeia aceasta uscățivă, vrednică, iute la vorbă și la faptă, să fie de o așa neobiceiuită bunătate îngăduitoare. În bunătatea ei era însă acea nemărginită dragoste de mamă, care nu poate vedea dincolo de o clipă de mîhnire, care nu putea răbda plînsul și oftatul fetii, la care ținea mai mult decît la luminile ochilor. Bunătatea aceasta tremurase în glasul ei în seara, când oprise pe bărbatu-său de-a o certa. Bunătatea aceasta o făcuse acuma să nu se gîndiască la nimic, nici la învățător, nici la bărbatu-său, nici la gura satului, ci numai la bucuria fie-si. În bunătatea aceasta era regretul tinereții ei, ferecată în lanțurile chinurilor depărtării de lume, ofilită în obida sufletului silit să-și înăbușe simțirea — căci părinții ei n'o lăsase să-și petreacă la hori și la nedei, o ținuse în casă, priveghind-o ca pe-o vinovată, pînă la șaptesprezece ani, când a măritat-o după Ion al lui Șerban. Și mai era în bunătatea asta ceva din deșertăciunea de a ști că fata ei e cea mai frumoasă din sat și că la nici una nu mai găsise cu cale să se uite mîndrețe de fecior ca al învățătorului. Și feciorului învățătorului o să-î dea în gînd că ea știe, că ea o lasă, și cînd ar fi întîlnit-o și i-ar fi dat binețe, ei i-ar fi plăcut să-l priviască cu ochi înțelegători și să-l cuprindă și pe el într'o rază de dragoste de mamă: — iubia doar pe Ana, pe fata ei.

În șopronul cel mare al învățătorului se ridica grămada mare albă de treizeci de care de porumb cu foie. Două felinare în cele două laturi luminau fetele a tot ce era tinerețe în sat. Și veniau mereu. Se făcuse lanț împrejurul grămezii, cîte un flăcău întirziat își făcea loc, glumind și hîrjonindu-se, între fete. Și ele rîdeau de nimica lucru, rîzimîndu-se una de alta, prinzîndu-se de mină, șoptindu-și în urechi vorbe care și mai tare aprindeau risul. În vîrfurile grămezii lăutarul, plecîndu-și capul pe vioară, începu să-î zică un cîntec prelung, toate rîsetele și glumele conteniră, nu se auzia decît pocnetul foilor rupte de pe druga de porumb. Cîntecul se schimbă într'o horă vioae și iar începu unul cu o vorbă de colea, altul cu o glumă de dincolo și cînd lăutarul isprăvi, era o zarvă și

o veselie de-ți venia să rizi fără să înțelegi ceva, numai așa fiindcă rideau toți. An tot așa a fost, dar lui Nicu i se părea că așa clacă cu haz nu mai avusese el niciodată. S'amesteca și el în vorba lor, povestea cite 'n lună și 'n soare, stîrnia rîsul și ridea și el. Se mira învătătorul de unde atîta veselie pe băiatul lui cel tăcut și așezat. Numai o părere de rău îi umbria veselia: de ce n'a avut el loc să se așeze, mă rog, ca din întimplare lingă Ana. Îi trimitea însă priviri înțelegătoare și cînd îi venia bine, făcea și el ce făceau și ceilalți flăcăi: îi trimitea în poală cite-un mănunchiu de foi, ori cite doi porumbi înodați. Și-i creștea inima, cînd o vedea rîzînd și căznindu-și mânușițele să desfacă legătura. Vecinii începură a băga de seamă, dar ce-î păsa?

Veni și vadra de vin, mîinile începură a umbra mai iute, grămada se micșoră văzînd cu ochii. Cînd era pe isprăvite, începură să strige: Fuga, copii, și voi fetelor, că n'avem cînd juca; se ridicară în picioare, luară prin mîini ce mai rămăsese și porniră cu lăutarul în frunte chiotînd, spre poartă, în drum la loc larg. Nicu rămase în urmă: era doar' gazdă. Cîteva fete rămaseră să astringă foile, se zoriră și porniră și ele în fugă, Ana rămase și în urma acestora, chip să-și lege o nojiță la un picior.

Veni cea din urmă la joc, Nicu curînd în urma ei.

VII.

A doua zi învățătorul era posomorit. Toată ziua a vrut să-și spue lui fiu-său, spre seară însă n'a mai putut răbda.

— Mă, Nicule, băete, se vede că voi,ăștia care învățați atîtea, vă perdeți citeodată cumpăna și dreapta judecată.

Lui Nicu îi trecu un fior rece prin inimă. De abia putu să zică:

— De ce, tată?

— De ce? Știi de ce? De ce nu mi-ai spus dacă ai vrut să fii în rînd cu flăcăii satului, uite acuma ași avea lipsă de ajutor, n'ași fi cheltuit atît cu tine și ți-ai putea face toate voile în sat, fără să ajungi de ponosul lumii.

Lui Nicu îi veni inima la loc.

— Ascultă, tată, vrei să discutăm chestiunea asta serios, ori vrei să mă dojenești numai?

— S'o discutăm. mă rog, cum vrei tu.

Nicu începu cu o elocvență, pe care n'o mai avusese niciodată: că dacă prin purtarea lui s'a călcat ceva, apoi acel ceva nu e decît o prejudecată, că noi sîntem țărani și că dacă sîntem, trebuie să fim în toate manifestările vieții noastre, că numai așa ne putem cîștiga întreaga lor dragoste și încredere, că frîu legilor naturii nu putem pune decît în paguba noastră, că el va fi om destul de chibzuit ca să păstreze calea de mijloc și să nu-și lase la o parte, pentru o pornire copilărească și trecătoare, datoriile lui, că viața trebuie luată așa cum e, și trăită în întregimea ei, că și asta e un fel de școală, — și termină spunîndu-i de Coșbuc:

— Tata Coșbuc, feciorul popei din Hordoș, învăța în liceu la Năsăud și Dumineca pleca cu tovarășii lui de școală, mergea în sat, îmbrăcat țărănește și juca la hori și aținea calea la fete, ca orice flăcău de seama lui. Și dacă n'ar fi făcut așa, poate că n'am avea dela Coșbuc poezia aceea erotică fără pereche în literatura noastră și poetul nu și-ar fi cucerit locul pe care îl are.

L-or fi înduplecat vorbele acestea, ori l-o fi înduplecat dragostea ce avea pentru fiu-său, destul că a doua zi, cînd Ion Șerban la luat deoparte pe învățător și i-a șoptit mult în ureche, cu fața de tot posomorită, învățătorul Voinea i-a zis tare:

— Lasă-î în pace, nene Șerbane, copilăresc și ei ca niște copii ce sînt, de ce să le facem inimă rea, mai pe urmă deschid ei ochii singuri și — de, dumniata ești mai cu cap.

VIII.

E în ziua de Crăciun. Dealurile sînt înveșmîntate în alb. E un alb așa de dulce, de neprihănit, de curat, albul acesta al celei dintii zăpezii. Văzduhul e răcorit de un frig așa de înviorător, încît ți se pare că natura nu și-a început amorfirea de jale, ci renaște. Te simți bine, te simți vesel, guști bucuria noutății, în suflet se răscolesc simțăminte care nu vin numai dela reminiscența vagă a zurgălăilor dela săni, a petrecerilor de iarnă, ci dela schimbarea însăși a priveliștii. Cite un fulg rătăcește ici colo, ușor purtat de o adiere, sfios te gidilă pe față și pe mîni. Pădurile de cer de pe dealuri, pînă mai ieri îmbrăcate în roșul șters al frunzelor ce mor, stropite cu noua podoabă albă,

par o grădină de cireși în floare.

Sub poala pădurii nălbite se leagănă o minune de horă ca la o zi mare ce este. Ana era mai frumoasă par'că, dacă Nicu nu lipsia. Cît fusese în oraș ocupat cu școala, prins în vârtejul altor griji, un vâl de uitare i se așternuse peste suflet, cînd a venit însă în sat, la horă, cînd a văzut-o, ceva par'că s'a trezit în el, o ființă nouă care pînă aci trăise în amorfie. O perdea din ochi, nu înțelegea cum altădată putea avea farmec pentru el hora, petrecerea în sat, vacanța. În viață-i par'că fusese un gol, de care el nu băgase de seamă, de abia acum venirea lui acasă avea un înțeles și un scop, de abia de acum putea să spună și el c'a petrecut în vacanță.

Și fiindcă părinții lui îi îngăduiau și fiindcă părinților ei nu le părea rău, de ce s'ar mai sîii de lume? A întreat-o ce mai face, i-a dat mîna, a stat cu ea de vorbă, s'a prins în horă lîngă ea. Și atîta a fost, de acum venia ea singură lîngă el și par'că se iubiseră de cînd lumea, așa se uita unu în ochii altuia, așa-și vorbeau, așa-și zîmbiau, așa se ținea de mîna. Cele trei zile ale Crăciunului au fost o beție de fericire pentru amîndoi.

Lumea pe de margine a început întîi să se uite lung, să dea din cap; apoi să-și dea cu coatele, apoi să-și șoptiască și în urmă să tură ca moara. Să te feriască Dumnezeu de gura satului și mai ales de gura femeilor.

Popa Nicolae avea și el o fată, prietină nedespărțită cu fata hangiuului Dumitrașcu. Ele nu lega prietinie cu fetele din sat, fiindcă ele erau fete mai „de oameni”. Umblau cîte nouă sate după probe de cămăși, de fote, de bete, pentru că nu vroiau să mai aibă niminea ca ele. Doar' trebuie să se deosebiască de celelalte și cînd venia una din sat la horă în aceeași fotă, prietinile alergau acasă de se schimba. N'aveau altă vorbă nici ele, nici mamele lor, decît că: „Ce vreme, guriță, ce fudulie, nu se mai alege griul din pleavă.” De mult făcuseră ele ochi galeși lui Nicu, dar zădarnic, și acum cînd îl vedeau îndrăgostit de Ana, nu-și puteau potoli năcazul:

— Ce o fi văzut la golașa aia, soro?!

Intr'o bună zi i-au ținut calea Anii și-au început să-și caute pricină.

— Ce cauți pe aici, fa, uite cum calcă, cu-coana!

Au oprit-o în drum și biata fată a ajuns lăcrămînd acasă.

Asta a fost numai începutul. Dela preoteasa și dela hîngerită au început apoi a zbura vorbele. Că ce-o tot da copilul învățătorului tărcoale în fiecare seară pe lîngă casa lui Șerban, că Nicu i-a pus gînd rău fetii, c'almintrinea de unde și pînă unde dragostea asta, că Ana a dormit în cutare noapte la mătușe-sa, că Nicu s'a prostit rău la învățătură și c'o să-l dea afară, c'ai să vezi, guriță, pomină că învățătorul o să se încuscriască cu Șerban.

— De, soro, răspundeau femeile ce cercetau casa preotesii, par'că n'ar avea fete de obrazul lui în sat.

În urmă a început să le fie necaz băeților că doar perdeau o fată din sat și încă pe cea mai frumoasă. Și au început a purta și ei zvonuri mincinoase; iar fetele nu puteau înțelege de unde și pînă unde norocul acesta pe capul Anei și începuseră și ele să se răciască, să se uite rău.

Toate acestea ajungeau pînă la urechea lui Nicu, lupta iar începu.

— S'o părăsesc decî de răul gurii satului? Nu, niciodată. D'apoi ce faptă vinovată e asta? Ori vina stă în aceea că nu mă ascund de nimeni? A da, în ascuns poți fi cel mai imoral, cel mai nerușinat și lumea nu te învinovățește și acum pentru cele mai curate simțăminte, pe care nu vreau și nu pot să le ascund, nu mă mai pot uita în ochii nimăru. Gîndul îi zbura la colegii lui, cari se îndrăgostiau deopotrivă de stăpîna și de fata din casă, de domnișoara care mergea la pension și de servitoarea care-i ducea cărțile — și cari totuși nu îndurau chinurile pe cari le îndură el acum... Iar el, țărănul Nicu Voinea, să renunțe la dragostea asta? Nu, pentru nimic în lume.

— Dar unde mă va duce dragostea aceasta și ce se va alege de ea? La întrebarea asta nu găsia răspuns și și-o alunga din minte cu toată puterea pe care i-o da simțirea lui neînfrînată. Pentru ce să mă gîndesc ce va fi mine? Deocamdată nu pot fi decît așa cum sînt și datorita mea nu-î decît să mă port tot cum m'am purtat, căci zvonurile vor dispărea sine.

Vuia satul, dar nimic nu era în stare a-i face

Paștile la Brașov : Lagăr în pădure.

să se despartă unul de altul. Minciunile și zvonurile se spărgeau de stinca purtării lor alese și neprihănite. Vacanța Crăciunului a trecut ca un vis.

IX.

La Paști. Aburii calzi ieșeau din pământul jilav. Infloriseră ghiociei și viorelele, pădurea era înmugurită, fluturii zburau în văzduhul curat ce răsuna de cîntece și ciripituri. Fețele tuturor erau îmbujorate de sănătate și de veselie. Ciocnitul ouălor roșii însoțit de „Cristos a înviat“ — „adevărat c'a înviat“ — era partea nouă a horei dela Paști, prilej de a prinde taină cu fetele și izvor nesecat de glume.

După horă ca și după o nedee e obiceiul în ținutul acesta ca fetele să plece împreună cu băieții, orî să se aștepte unii pe alții. Li vezi perechii, perechii în umbra amurgului, răznindu-se de șosea, rămînînd într'o ulicioară lăturalnică, orî după un gard, orî după un stufiș și acolo trăiește în cîteva clipe poezia dragosteii. După cuvinte și întrebări banale și sficioase se prind în brațe, se sărută, se strîng. Feciorii înfiorați de rotunzimea sînilor pietroși năzuesc să deschidă sînul cămășei, în împotrivirile fireștii orî prefăcute ale drăguței lui. Trecătorii, dacă sînt, nu-î turbură prea mult, pînă se depărtează — ei stau liniștiți, șoptindu-și. Obiceiul s'a pomenit doară din bătrîni, nimic mai firesc decît „să strîngi“ o fată, după ce ai plecat dela horă, orî dela nedee. Care băiat nu strînge fete, nu se nu-

mără printre flăcăii satului și care fată venia sara acasă nesărutată, nu-î ticnia somnul, plîngea înfundată cu capul în pernă. Dar și cînd o fată nu vrea să aștepte pe un flăcău, nesocotia vorba și rugămîntea lui, pe capul ei cădea ura cea mai îndîrjită. De aici izvoriau toate certele între tinerii din sat, toate dujmăniile, toată ocara pe care o îndurau unii.

Orî cît de mult o iubia Nicu pe Ana, ceea ce făceau feciorii din sat cu celelalte fete, el nu putea face. Era din capul locului împotriva obiceiului acesta, care de mulțorii călca în picioare simțămîntele cuiva. Ce fel de dragoste e aceea în ochii obșteii, după tipic și după poruncă? Dragostea trebuia să fie tainică, izvorită numai din inimă, lină, dulce, neturburată, în ea trebuie să-ți uiți de tine, de vreme și de lumea din juru-ți. Ci după orî ce horă Ana se înapoia singurică acasă, cu sufletul topit după o sărutare, cu regretul, că Nicu nu-î poate da decît o „bună seara“ și cu dorința arzătoare a unei întîlniri. Cît de lungă i-a fost, Doamne, așteptarea, că doară sînt atîtea amar de luni dela Crăciun — și ea n'a rîs nimăruî, n'a glumit cu nimeni, n'a lăsat pe nimeni să pue mîna pe brațu-î.

Dar s'o prindă el de mîna, și să rămînă cu ea din drum în ochii tuturor, era cu neputință. O doria ca un nebun, n'o vedea decît pe ea, i se topia inima; dar asta era cu neputință, i se părea c'ar trebui să fie el omul cel mai

nerușinat din lume ca să facă așa ceva și că trebui să-și calce în picioare toată vrednicia, toată dragostea lui.

Ci sufletul ei tânăr tremura de dor. Intîia și a doua zi s'a culcat suspinînd. A treia zi de Paști o mină de flăcăi făcură cerc de-o parte. Era vorba de un rămășag.

— O să vedeți! termină Dumitru lancului.

După horă, lumea se împrăstie. Dumitru pleacă în urma Anei, o prinde de mîna, o cuprinde de mijloc și rămîne cu ea după plopii cei mari din marginea drumului.

Nicu rămîne prostît, uluit, privește în gol și pămîntul i se pare că începe să se învîrtiască, să-î fugă de sub picioare, oftează lung și pleacă spre casă, clocotînd de un simțămînt, pe care nu-l mai încercase pînă atunci.

— S'a sfîrșit.

Nimic nu mai putea avea preț pentru el. I-a fost cu neputință să cineze. Un nod îi pironise, îi înțepenise gîtlejul. Și mamă-sa tocmai acumă găsise nimerit să facă glume pe socoteala lui. Să fi fost mai mic, să fi fost singur, ar fi plîns ca un copil. Simția lipsa de a se ușura.

— Mamă, mi-e rău, mă doare capul de nu te văd, lasă-mă în pace. — L-a lăsat. Toți ai casei s'aun culcat, el a rămas cu capul în palme, răzîmîndu-se să poată sta potolît pe scaun.

— Păcătos suflet mai am, Dumnezeule. Dacă îmi vedeam de treabă, n'ași fi ajuns aici. Dar cum e cu puțință, ca și ceace am socotit eu mai ideal, să se coboare pînă într'atîta! Eă, care credeam că sufletul ei e altarul celor mai curate simțăminte și că el nu s'ar mai putea deschide și altuia! E de neertat, de neertat! Nu știu ce-aș putea să-î fac. Să rabd? Asta nu, trebuie s'o fac să simtă cît m'a jicnit, cît s'a coborît. Disprețul meu? E prea puțin. Ea a început cu disprețul, eu trebuie să-î dau într'o măsură înzăcîită.

S'a domolit puțin, a stîns lampa și s'a culcat.

— Trebuia să se sfîrșiască într'un fel. Ai fi omul cel mai lipsit de judecată, dacă ai cere, ca ea să fi rămas numai a ta. Tu nu o puteai lua. Ei îi trebuia unul de seama ei. Cu ce drept o zmulgi și o depărtezi tu din mijlocul lor, atragi asupra-î ura tuturor și o faci, poate, de rămîne nemăritată, cu toată frumșeța ei? De

ce nu te dai cu totul ei, dacă vrei să fie numai a ta?

Și-apoi uitarea și schimbarea sînt adînc în firea omenească. E o vîrstă cînd îți plac în de-obște femeile, fiindcă-s femeî, pe urmă din marea asta mulțime începî să alegi, îți plac două-trei, patru-cinci, din astea îți place mai mult una, dar și pe asta o uiți, simțămintele ce ți-aun insuflat, ți se șterg îndată ce te gîndești la una, care să te încātușeze mai mult. Tirziu de tot, orî poate niciodată, ne mărginim numai la o singură dragoste, căreia îi închinăm tot și pentru totdeauna sufletul.

— De ce n'ar fi și pentru femeî așa, ba încă în firea femeilor e și mai adîncă însușirea de a uita și dorința spre schimbare, spre nou, spre necunoscut. Și-atunci de ce să n'o iert?

Un val de sînge i se părea că-î năvălește dela inimă în tot trupul.

— S'o iert? Ce-a găsit, mă rog, la Dumitru lancului? Minile lui de urs, fața lui pămîntoasă, părul de pe frunte, ochii șterși, ce-a găsit? —

Și iar ofta și strîngea perna, o clipă nu gîndea nimic, vedea numai alcătuirii ciudate, ce jucau o clipă în întuneric și periau.

— Dacă nu s'ar fi dus, Dumitru ar fi fost în stare să-î frîngă minile, orî să-î izbiască cu palmele lui grele obrajii cei fragezi, cine știe, dacă ea n'o plînge acumă?! Rău e omul! De bunăseamă tot mai mult s'a gîndit ea la mine, dar de data asta a fost silită, n'a putut face altfel.

Iși amintia chipul Letiției, pe care o cunoscuse la o petrecere în oraș și care îi turburase pacea celor din urmă zile de școală. Uitase atunci pe Ana, și acum nu vrea să se judece și pe el cu aceeași asprime. Lui începuseră să-î placă și altele, fiindcă cu acestea altele ar fi trăit și el de-asemena. Și-apoi mai e în firea omenească un colțisor care te face fericit cu cît ești dorit de mai mulți. De ce să-l izgoniască pe Dumitru? Ei îi trebuia un bărbat și o cinste, de care dela o vreme părinții ei și lumea s'ar fi putut îndoi, dacă lucrurile ar fi mers la fel.

Nicu vedea bine, că n'are dreptate, dar nu se putea stăpîni. Clocotia. Judecata nu prețuia nimic, o patimă ferbea în ființa lui întregă, o patimă, care trebuia să sfarme dragostea lor,

să sfarme o legătură, pe care n'o putuse sfărma părinții ei, părinții lui, satul întreg, voința și chibzuința lui. Puterea, care trebuia să-î despartă, era mai tare decît toate acestea, fiindcă ea izvorăia clocotind din suflet.

X.

A înfilnit-o. Zîmbind venia spre el, par'că ar fi voit să-l soarbă cu privirea. Ci el o aștepta posomorît, cu inima împetrită. Ea vru să deschidă brațele. El o apucă de mîna:

— Rău ai făcut, ce ai făcut, de-acum s'a isprăvit tot între noi.

Ea zîmbi dureros, în timp ce un fior o săgetă de sus pînă jos. Credea că glumește, dar Nicu îi zvirli mîna, fără s'o priviască în ochi,

și-î întoarse spatele, încruntînd fruntea, lăsînd-o stană de piatră în urma lui. Colțurile gurii îi temurară o clipă, exprimînd părerea de rău și desnădejdea, pleoapele moi, catifelate, i se umflară de lacrimile ce năvăliau în ochii albaștri, suspină de cîteva orî și izbucni într'un plîns frînt și înăbușit.

Nicu se depărtă năuc, pierdut, înghițind în sec, cu capul în piept, căindu-se și regretînd clipa unei despărțiri, pe care el o făcuse așa de dureroasă.

A doua zi a pornit spre orașul învățăturii și uitării.

Dar multă vreme l-a muștrat gîndul ca după cea mai cumplită faptă rea.

G. C. Ionescu.

 ÎN PRIBEGIE.

I.

„Nu pot să duc traiu ticălos de pribeag,
Ți-e ruga zadarnică, mamă,
Cînd sufletul tatei cel nerăsbunat
Pe cîmpul de luptă mă chiamă.

Nu plînge, auzi cum afară la prag
Copitele cailor scurmă,
Așteaptă tovarășii, gata de drum,
Să-mi dai sărutarea din urmă.

Ne-om face turtună și-a noastră va fi
Izbînda și țara întregă,
Nici florile 'n crîng nu se vor scutura
Și nu vei mai fi o pribeagă!“

A zis și pe calul cu frîne de-argint
S'avîntă; lung ulița sună
De zîngăt de arme și tropot de cai
Și lumea în drum se adună.

De după ferestre ciți ochi nu privesc
Cum pulberea 'n urmă-le crește
Și cită durere 'necată în piept
În hohot de plîns izbucnește.

El toată nădejdea vieții ți-a fost
Și ochii tăi n'or să-l mai vadă,
Pustiū e pe plaiū . . . numai mila de sus
Se 'ndură de-un giulgiū de zăpadă.

I. Borcia.

II.

Mijește de ziuă; din cerul de plumb
Se cerne zăpada alene,
Iar Doamna 'n iatac încă tot n'a închis
De plîns obositele gene.

Cînd el a plecat cu tovarășii săi,
La luptă, era primăvară,
Dar zilele calde trecură în zbor
Și florile se scuturară.

Și zmulă-apoi toamna podoaba de foi
S'aștearnă covor pe livadă,
El n'a mai venit . . . Pe cîmpii și livezi
S'așeaz' acum giulgiū de zăpadă

Din ziorî pînă 'n seară zadarnic aștepți
Să-ți vie acasă odorul,
Zadarnic cu lacrimi calde-ți adăpi,
O maică mult jalnică, dorul,

Doar plaiul cu rouă de sînge stropit
Acum de-î mai știe de șlire,
Și zilele tale ca iarna pustii
Ce trudnice or să se 'nșire.

Pintea Viteazul.*Dramă istorică în trei acte și un tablou.*

De V. E. Moldovan.

ACTUL III.

În fund, la dreapta zidurile și poarta cetății Baia-Mare în perspectivă muntii și vârful turnurilor dela biserică. Dela poartă duce spre stînga drumul țării. Poarta e

închisă, de-asupra ei pe zid străjuește un pandur. Cînd se ridică cortina, se aud clopotele din oraș.

Scena I.

Straja pe zid. Un pandur, după zid.

Pandurul (de după zid): N'ai văzut nimic?
Straja (făcîndu-și mina pod, privește dealungul drumului): Nu, nici o urmă!

Pandurul: Oare nu ne păcălește Valachul? Eă nu mă încred în Valachi, că-s vicleni ca șerpia.

Straja: Zău nici eă nu știu ce să zic!

Pandurul: Cînd a venit?

Straja: Aseară!

Pandurul: Cum îl chiamă?

Straja: Udrea! Zice că a fost căpitan în tabăra lui Pintea.

Pandurul: Hm! Căpitan! (repede) Și ce zice, de ce-a venit?

Straja: Multe spune, dar cine să le creadă toate? Zice că nu l-a lăsat omenia să mai tâlhăriască! Și pentru asta, Pintea l-a bătut și l-a legat de un arbore.

Pandurul: Și acu vrea să se răzbune?

Straja: Pe semne! S'a sfătuit mult cu domnul magistrat. Nu știu, ce vor pune la cale!

Pandurul: A zis că Pintea vine să jefuiască orașul?

Straja: Așa spune!

Pandurul: Ce-a zis, cînd vine?

Straja: Ca astăzi, pe cînd se înserează!

Pandurul: Așa-a! Și oare, cîți vin?

Straja: Asta n'o știu.

Pandurul: Dar adevărat e că pe Pintea nu-l prinde glonțul?

Straja: Așa am auzit și eă, dar Udrea zice că are el leac de pielea lui.

Pandurul: Numai de nu ne-ar păcăli Valachul!

Straja: Atita-i trebuie, că-l și spînzurăm! (De după ziduri se aude toba în tact de marș).

Pandurul: Ascultă, vin pandurii!

Straja: Vin!...

Pandurul: Cîți inși?

Straja (privind înspre oraș): Vr'o 80 de feciorii! (Sunetul de toba se apropie mereu, apoi încetează).

Pandurul: Iată și Udrea cu magistratul!

Scena a II-a.

Straja pe zid. Udrea, Magistratul și pandurii.

Magistratul (de după zid): Nu vezi nimic?

Straja (privind de-alungul drumului): Nu! Nici o urmă!

Magistratul: Deschideți porțile! (Porțile se deschid. De două părți se văd pandurii înarmați. Magistratul și Udrea ies în fața porții în drum) Oare vin astăzi de bună seamă?

Udrea: Vin, Măria Ta! Vin de bună seamă! I-am pîndit cînd au pornit la drum. Dar poate că s'au oprit pe drum, pînă se mai potolește arșița.

Magistratul: Cîți inși, zici că vin?

Udrea: Cam două sute!

Magistratul: Și dacă minți, — ce să facem cu tine?

Udrea: Ce-ți vrea; spînzurați-mă!

Magistratul: Asta s'o știți!

Udrea: Să grijim însă, că dacă nu-l omorîm, apoi ne spînzură el pe noi, pe toți!

Magistratul: Dar cum gîndești tu să facem?

Udrea: Cînd vor sosi, Pintea o să trimită la noi solie. Noi să ne facem că ne temem și să-i dăm toate ce va cere. Dar în loc de griu, să-i trimitem nisip. Să-i trimitem bani răi și carne stricată. Atunci Pintea se va mînia ca focul și va veni însuși, ca să ne înspăimînte. Asta o dorim noi, el va sări cu toporul la poartă, știind că glonțul nu-l prinde. Dar noi vom sta gata, ascunși, patru inși, și vom trage deodată în el cu gloanțe mărunte de argint. Apoi de ceialaltii să nu ne temem...

Magistratul (cu încredere): Bine! Fă tu cum știi!...

Udrea: Las-o pe mine, Măria ta! Știu eă cum se prind șoarecii în cursă!

Magistratul: Așadară ne-am înțeles?

Udrea: Ne-am înțeles!

Magistratul (plecînd): Bine! Foarte bine! (Intră pe poartă și se duce spre oraș.)

Scena a III-a.

Udrea, straja, pandurii.

Udrea (cătră strajă, de sub poartă): Nu se vede nimic?

Straja: Nu! Nimic!

Udrea (cătră pandurii): Voi să stați gata! Nu vă temeți! Voi doi să stați aci la stînga, — sus pe zid, lîngă poartă. Voi doi, la dreapta. Cînd va sări Pintea cu toporul la poartă, să trageți! Aci-s gloanțele! (Scoate un pumn de alice). Puneți cite nouă în

pușcă! (Imparte alicele la 4 panduri, cari își încarcă puștile cu ele. Tot așa și dînsul) Cu glonț nu trageți în el, că nu-l prinde! Voi aștia! Trageți în căpitani! (cătră straja de pe zid) Nu se văd încă?

Straja: Nu! Nimic!

Udrea: Nu vor zăbovi mult... Zgîiește-ți ochii bine!

Un pandur (cătră strajă): Nu căsca gura, mă! (arătînd de alungul drumului) Acolo să-ți fie ochii!

Scena a IV-a.

Aceiași, Magistratul.

Udrea (cătră Magistratul care s'apropie): Ai isprăvit, Măria Ta?

Magistratul: Isprăvit! Un lucru vreau să mă știu. Sfatul orașului te întrebă, cît ceri tu pentru slujba ta?

Udrea: Eū? Nu cer nimic. Să-mi dați mie banii cari s'aū pus pe capul lui Pinteaa și am isprăvit.

Magistratul: Bine! Ne-am înțeles! Nu vin încă?

Udrea: Nu, dar trebuie să vie încurînd...

Magistratul (cătră panduri): Ați încărcat puștile?

Udrea: Gata, Măria Ta!

Scena a V-a.

Aceiași, Ion, servitorul Paulei.

Ion (venind din cetate): Bună ziua!

Magistratul: Ce vreți, Ioane?

Ion: Mă rog m'ași duce o leacă la cîmp...

Udrea (cu răutate): Hm! Te-ai duce?...

Magistratul: La cîmp? Unde la cîmp? De ce?

Udrea: Dar iac'—așa s'ar duce și el...

Ion: M'a trimis Domnișoara să-i fac o cunună de cicoare...

Udrea: Și să duci o scrisoare lui Pinteaa! Ho-ho, voinice! A trecut baba cu colacii!

Magistratul (privind cu neîncredere la Udrea): Ce spui?

Udrea: Măria Ta, tălharul ăsta vrea să ne vindă. Îl știu eū bine, — că a fost în tabără la noi cu scrisori...

Magistratul (uimit): Ce spui? Nu te înșeli?

Udrea: Doar am povestit împreună. Nu-i nici o săptămînă de cînd a fost cu Domnișoara la Pinteaa.

Magistratul (furios): Mă, să nu-ți umble gura!

Udrea: Pot să adeverez. Întrebă-l Măria Ta, să vezi tîgădueste?

Magistratul (cătră Ion, care stă tremurînd): Spune mă!

Ion (încurcat) Că-ă...

Udrea: Vezi?...

Magistratul: Spune, mă! Fost-ai tu cu fata mea în tabără la Pinteaa? Spune!

Udrea: Spune, mă!

Ion (gingăvind): Că-ă... Dom... Domnișoara a poruncit...

Magistratul: Nu minți, mă? Ai fost?

Udrea: A fost, Măria Ta! A fost!

Magistratul: Vai de piela ta! (Cătră panduri) Legați-l în lanțuri! La temniță cu el! Duceți-l! (Pandurii îl prind și-l firăsc spre oraș).

Udrea: Cum se vede, Domnișoara-i îndrăgostită...

Magistratul: De Pinteaa?

Udrea: Așa-i, Măria Ta!

Magistratul: Fata mea? Așa? Așteaptă, tu fată! (Pleacă repede spre oraș. În clipa asta suflă străjerul din corn)

Udrea (speriat): Ce-i?

Straja: Vin! vin! Inchideți porțile!

Udrea (alergînd după Magistrat): Măria Ta! Măria Ta! Nu te duce! (Magistratul se luptă cu sine; apoi se întoarce. Porțile se închid.)

Udrea (după zid) Nu vă temeți! Țineți-vă bine!

Magistratul (după zid): Faceți cum zice Udrea, măi! (Se face liniște. Straja se plimbă nepăsător pe zid.)

Scena a VI-a.

Straja pe zid. Din stînga vine Ioniță cu șapte pușcași.

Ioniță (oprindu-se la vreo 5 pași de poartă): Să trăiești, străjerule!

Straja: Mulțam! Da ce vă trebuie?

Ioniță: Eū sînt solia căpitanului Pinteaa din Măgoaja! În numele principelui Rákoczi, Pinteaa vă trimite veste și poruncă să vă supuneți și să-i dați orașul! Dacă-l dați de bună voie, toți veți avea iertare!

Straja: Hm! Hm! Stați, să duc veste Magistratului! Chiar acu a trecut p'aci! (Suflă în corn, apoi strigă prefăcut spre interiorul cetății): Domnule Magistrat! Domnule Magistrat!

Magistratul (de departe): Vin! Vin! Ce-i?

Straja: A venit solie dela Pinteaa!

Magistratul (mai aproape): Dela Pinteaa? Unde-i?

Straja: Aci la poartă!

Magistratul: Hm! Stați, că vin! (Se urcă pe zid. Cătră Ioniță) Ce vreți, oameni buni?

Ioniță: Eū sînt solia lui Pinteaa din Măgoaja, căpitanul principelui Rákoczi; Pinteaa vă trimite vorbă și poruncă să vă supuneți lui, că el vine în numele lui Rákoczi! De vă supuneți de bună voie, nu va păți nime nici un rău!

Magistratul: Și de nu ne supunem?

Ioniță: Atunci luăm orașul cu puterea și nimeni nu va fi iertat.

Magistratul: Ei nu știu nimic!

Udrea: Bine! Faceți loc!

Magistratul: D'apoi de ce vrea Pinteia să se sălășluiască în Baia-Mare?

Ioniță: Nu vrea el să șadă în Baia-Mare, numai să vă supuneți și să ne dați bani și bucate.

Magistratul: Hm! Mare lucru!

Ioniță: Eū vă sfătuesc să vă supuneți că Pinteia nu știe de glumă!

Magistratul: D'apoi, ca să nu se verse sînge, noi ne supunem. Dar am vrea să știm, nu cere Pinteia oare prea multe?

Ioniță: Deocamdată să-î trimiteti 80 de saci cu iarbă de pușcă.

Magistratul: Bine! Noi ne învoim! Dar spune căpitanului, că pînă sosesc bucatele la dînsul, să vă lase pe voi chezeșie.

Ioniță: Chezeșie? Da de ce?

Magistratul: De ce? Asta așa se cuvine! Da nu cumva, dacă i-am dat ce-o cerut, să-și calce vorba și să vie cu putera asupra noastră, ori să facă hicleșug și să ție în prinsoare pe oamenii din oraș, care duc cu carăle în tabără la el grîul și carnea!

Ioniță: Bine! Eū mă duc să dau de veste lui Pinteia. Pușcașii pot să rămîie chezeșie.

Magistratul: Ba nu! Să se ducă un pușcaș și să vii tu de chizeș.

Ioniță (se gîndește puțin): Bine! Venim.

Magistratul! Deschideți poarta! (o aripă se deschide. Pandurii nu se văd însă)

Ioniță (cătră un pușcaș): Du-te și vestește căpitanului! Spune-î că ne-am înțeles și că vin bucate! (Intră cu 6 pușcași în cetate. Celalalt se întoarce pe drum prin sînga. Poarta se închide.

Scena a VII-a.

Straja pe zid. De după zid, după ce închide poarta, se aude zgomot ca de hărțuială.

Magistratul: Iute! Iute! Pe ei!

Ioniță: Ce-î asta?

Magistratul: Pe ei! Legați-îi!

Ioniță: Ne-a vîndut! Nu vă dați ficiorî! (sgomot)

Magistratul: Legați-î bine! La temniță!

Ioniță: Rușine! Rușine!

Udrea: Bine-ai venit, Ioniță!

Ioniță: Tu ești Udrea? Tu ne-ai vîndut? Bată-te Dumnezeu!

Udrea: Repede! Duceți-îi! Înainte! La temniță!

Ioniță (puțin mai departe): Așteaptă-ți răs-plata! Iudă!

Udrea: Legați-î și gura, dacă nu tace!

Ioniță (de departe): Iudă! Iudă!

Straja: Deschideți poarta, că vin căraușii!

Udrea (din poartă): Oare nu ne vor vinde căraușii?

Scena a VIII-a.

Aceiași. Dinspre oraș vin cinci telegi încărcate, trase de cite un măgar. Linga fiecare, cite un țaran român. Trec prin poartă și se duc pe drum în sînga.

Magistratul (cătră căraușii): Spuneți lui Pinteia voie bună. Și să-î dați bucatele și carnea. (dînd unui cărauș o pungă) Și aci-s banii! Să-î dai!

Căraușul: Îi dau, Măria Ta! (căraușii cu telegile ies în sînga).

Scena a IX-a

Udrea, straja, magistratul, pandurii.

Magistratul: Acu nu mai scapă!

Udrea (cătră straja): Se vede pînă acolo?

Straja: Se vede!

Magistratul: Incă n'au sosit?

Straja: Acu, acu! S'au oprit! Pinteia și căpitanii vin la telegi! Unul desface punga; să uită la bani... ha, ha, ha...

Udrea: Ce-î?

Straja: Îi trîntește de pămînt...

Udrea: Ha-ha-ha!

Magistratul: Nu vin incă?

Straja: Incă nu! Pinteia se duce la teleaga cu nisipul; desface sacii... ha ha ha.

Scena a X-a.

Pinteia vine spre poarta cetății.

Straja: Uite, vine Pinteia.

Pinteia (sosind): În numele principelui Răkoczi vă cer să-mî predați cetatea, că de nu o prefac în praf și cenușe. Pui de om nu iasă cu zile dintr'însa.

Magistratul: Nu ne-ai putea da timp de răs_gîndit? Sau să ne ierți că ești creștin și om de omenie.

Pinteia: V'am trimis solie să-mî predați cetatea, iar voi m'afî batjocorit. Pentru asta să vă iert? Vă mai spun odată: Să-mî predați cetatea!

Magistratul: Dacă-î treabă să ne inspăimîntî, atunci iată răs_punsul: nu ne supunem.

Pinteia: Bine! Vom vedea.

Scena a XI-a.

Aceiași, — apoi Paula și Ioniță.

Magistratul: Să-ți vezi de drum Pinteie, pînă nu-î țirziū.

Pinteia: Am isprăvit. Ne vom înțelege față 'n față! (de după ziduri se aude zgomot ca de hărțuială).

Magistratul (strigînd): Paula! Paula! Prindeți-o — prindeți-o!

Paula (urcînd pe zid, cu hainele zdrențuite): Fugiți! Fugiți! V'a vîndut Udrea! (un pandur și Udrea sar pe zid, să o rețină).

Pinteia: Udrea? Tu ai fost? — (îl amenință cu pumnii) Vai de tine, vînzătorule!

Ioniță (de după zid): Nu scapi, mișelule, — nu scapi! (se urcă pe zid. Pe o mână mai are lanțul de rob, Udrea se întoarce speriat și dă față cu el. Paula sare la Udrea, care scoate cuțitul, o străpunge și o împinge de pe zid. Paula dă un țipet, cade de pe zid în cetate, sgomot după ziduri. Ioniță îl ține pe Udrea de gît, sugrumîndu-l și vrea să se arunce cu el de pe zid cătră ai săi. Cîțiva pandurii îl trag spre cetate. Udrea se zbate disperat).

Pușcașii: Sugrumă-l, sugrumă-l!

T. Crăciun: Dă-l jos! Dă-l jos! (pandurii îl prind și-l trag spre cetate. Ioniță îl ține pe Udrea sugrumat, de gît. Pintealeargă cu pușca spre zid, înteste și trage spre Udrea. Udrea cade mort pe zid. Pe Ioniță îl tiră pandurii. De după culise se aude sgomot, cum vin pușcașii lui Pinteale în fugă).

Scena a XII-a.

Aceiași, Aron și pușcașii, vin în fugă. Un glas: (de după zid): trageți, măi! trageți! Detunături, de după stîlpul porții. Pinteale, nimerit, șovăiește și cade în genunchi.

Pinteale (răzimat cu mîna de pămînt): Ce-i asta?

T. Crăciun (alergînd la el): Te-a rănit? (încearcă să-l ridice).

Aron (cătră pușcași): La poartă, feciori! Inainte! (pușcașii năvălesc la poartă! De după ziduri pușcă în ei, cîțiva cad, cînd dau cu topoarele în poartă).

Pinteale (ridicîndu-se șovăind): Fugiți! Fugiți! — M'au vîndut! (Porțile se deschid și pandurii vin spre poartă în șiruri închegate. Aron și T. Crăciun vrea să-l ridice pe Pinteale, însă năvălesc asupra lor pandurii. Ei fug, împreună cu pușcașii, strigînd: Trădare! Trădare! Pandurii îl leagă pe Pinteale, care se luptă cu moartea. — După poartă se vede Ioniță pus în lanțuri. Paula, întinsă pe cîteva mantale, — moartă. Lîngă ea magistratul, își freacă mîinile disperat).

Magistratul: S'a sfîrșit! Totul s'a sfîrșit. (Cortina).

Nota. Aceasta piesă a fost prezentată la concursul publicat în 1904 de Societatea pentru fond de teatru român. A fost apreciată ca cea mai reușită dintre piesele ce-au participat la acel concurs. Cu toate scăderile, pe cari le are, ea e un început în literatura dramatică delanoi. După o amănunțită îndreptare și adaptare mijloacelor noastre scenice s'ar putea chiar și juca de diletanțier noștri. Dreptul de reproducere și reprezentare aparține autorului. **Red.**

CRONICĂ.

Predici sau învățături etc. culese de Petru Maior de Dicio-Sint-Mărtin. Editate acum întia dată cu litere latinești de *Dr. Elie Dăianu*. Cluj, 1906, 122 pp. pr. 1 cor.

Într'un ram de literatură mai puțin cultivat reeditarea unei sau altei scrieri de valoare își are folosul ei netăgăduit. Literatura noastră eclesiastică în general e foarte săracă, pe terenul omiletic, în special, s'a lucrat puțin de tot. Veacuri de-arînd din stranele bisericilor române, afară de mîngăitoarea cîntare, o singură carte numai, acea carte mare și sfîntă, care se chiamă *Cazanie*, a împărțit la zile de praznic, prin rostul cutărui diac sau cantor ceteț, cuvîntul lui Dumnezeu, pînea cea cerească, atît de bună și folositoare pentru edificarea noroadelor neînvățate. Amvonul, tribuna, de pe care se cade să răsune glasul păstorilor tălmăcitori de scripturi, glas de mustrare, de îndemn și învățatură — amvonul român a fost și este și astăzi osîndit să stea mut. Cărți de predici mai iscusite ne-au lipsit, preoțimea, cu puțină carte, prea cu anevoie se putea avîta la vestirea cuvîntului de învățatură.

În biserici ceva mai înzestrate însă, cercetătorul a putut întimpina, printre cărțile sfinte, mai adese *Predicile* cu litere cirile ale lui P. Maior, protopopul de pe vremuri la Reghin.

Lipsa totală a cărților de predici, dar mai virtos alcătuirea măiastră, plină de „gîndire creștinească și de simțire românească“, atît de ziditoare și întăritoare sufletului credincios, precum și limba lor dulce și adevă-

rat românească „așa cum s'a sfințit ea în slujba sfintei biserici“, au făcut din această Culegere de cuvîntări cea mai populară și mai folosită carte în bisericile române din Ardeal, unite și neunite de-opotrivă.

„Pentru că așa sînt predicile acestea țesute, cît de și nu tocmai toate firele, însă ființa și mîduha celor ce se cuprind întrinele fiește carele prost o poate înțelege“ — zice însuși zelosul alcătuitor.

Și nici că se putea scrie în alt chip, cîtă vreme ținta ostenelelor lui era să pună în mîna preoțimii celei „puțin pricosite în știința ritoricească“ modele adevărate de cuvîntări bisericesti, din care aceasta, culegînd, să se ajute la împlinirea datorinței sale pastorale. Gîndul scesta l-a împintenat ca, în cursul activității sale preoțești, să scrie predici de tot felul, pe cari le-a scos la lumină în Buda, la 1811, în trei părți: I. Predici pentru Duminecile dela începutul Triodului, pînă la Dumineca tuturor sfinților. II., Predici dela a doua pînă la a 32-a Duminecă după Rusalii. III. Predici pentru praznicele de preste an.

Astăzi această colecție de predici bune a ajuns a fi rară. Dintre scrierile răslețe și sporadice, cari apar în timpul din urmă, din cauza cuprinsului și a formei lor puțin accesibile pentru înțelegerea mulțimii, puține și-au putut cîștiga o popularitate mai strînsă — ale lui Z. Boiu. Preoțimea tînără pe urmă, nu mai cetește prea bucuros slovele cirile și din motivul, că — prin retipărirea cu caractere străbune a cărților rituale — a început să uite și această rămășiță a slavonismului în biserica

noastră. De bun gând a fost călăuzit dar, dl Dr. Dăianu, iarăși un protopop, când s'a angajat la tipărirea de nou, cu *litere latine*, a acestor predicii, cari și astăzi, după aproape un veac, strălucesc prin puterea lor educativă ca și prin frumseța graiului.

Prin schimbarea sistemului de împărțire al autorului, broșura apărută la Cluj nu îmbrățișează cuprinsul întreg al părții întâi, apărute la 1811, ci se minte cu sfinta Vinere a patimilor.

Cititorul priceput va înțelege însă și va admira, chiar și numai din aceste câteva omilii de pocăință, adincimea gândirii și bogata cunoștință în scripturi a marelui istoric și filolog al veacului al XVIII-lea. Momentul esențial din evanghelia zilei adeseori servește autorului de substrat pentru desfășurarea largă și cuprinzătoare a unui subiect teologic, în care se ține seamă de ntreg aparatul normelor și figurilor retorice, cari se'ntemeiază pe luminoase pilduri din istoria biblică și cea a popoarelor străvechi și cari lasă să întvedem la tot pasul pe scriitorul, ce nu e numai un erudit păstor al turmei cuvântătoare, ci e și un mare cunoscător al istoriei neamurilor și al limbei neamului său. Nu arareori ești ispiit să te miri, cum intransigentul reprezentant al școlii latiniste ne-a putut lăsa șire ca acestea :

„Iată, iubite creștine, prealuminosul soare de cite veacuri, după porunca lui Dzeu, foarte cu rinduială răsare și apune, iată luna și prea frumoasele stele dintru aceeaș vreme cu răvărsările sale fac pământul roditor; iată aerul nici o mișcare mai mult, saū mai puțin, nu face apa mării nici cum din hotarele ei nu varsă, pământul nici un grăunț, nici o floriceică n'a născut decum voia lui Dzeu a poruncit saū a lăsat.“ (pag. 54.)

Dar pe lângă toate frumsețile și celelalte ale sale „țapene dovediri“ nu lipsesc în cartea aceasta, nici părțile mai puțin reușite și mai slab „dovedite“.

Și convingerea noastră este, că dl Dăian n'ar fi săvirșit act de impietate față de pomenirea măritului autor, dacă ținind samă de trebuințele vremilor noastre, în care *limba* se afirmă pretutindenii cu o uriașă putere zdrobitoare, ar fi lăpădat unele părți mai slăbuțe, ar fi îndreptat iei coalea fraza, înfățișându-ne ăst chip pelingă retipărire și o înțeleaptă *refacere* și rotunjire a acestor predicii.

De altcum și acest neajuns d-sa promite a-l suplini — în parte prin filcuirea la sfirșit al archaismelor și altor vorbe ieșite din uz, ce se întimpină. **G. Tulbure.**

La Istromâni. În „Calendar pentru poporul românesc“ pe anul 1847, lași, 1847 p. 24 se comunică că un tinăr călător moldovian a vizitat în vara anului 1846—decî înaintea lui Ion Maiorescu, — Istria și a cules un cîntec, pe care-l copiem aici în usul (și abusus) filologilor :

Pasci mandra, mea torma,
Pasci erba, frundze, fior,
Care cresc la voi pe orma
De roman imperador.

Avmoce polvere-î cea arma
Al anticu-lui Roman

Tempul marmora disfarma
Ma un nome di Traian

Pecoraro pascënd oae
Dela Tebro la Trajan
Tot resuna pe Zampoe
Dulce canticul roman.
Pasci mandra etc.

Ce să mai zici decit bravo, nene Asachi, bravo Săulescule, care vorbiați, cum se vede, și istro-românește dar — ca mai sus firește !

G. B. D.

Teatru românesc. Deodată cu reinvierea naturii și cu reîntoarcerea rîndunelor, la noi se 'ncepe și cultul zeiței Thalia. Se 'ncep „petrecerile cu joc din cutare loc și jur,“ cu concerte și cu reprezentații teatrale date de diletanți. Și cu multă bucurie vezi adeseoii reprezentații bine reușite, diletanți artiști în puterea cuvîntului. La desăvirșirea acestora în unele locuri a contribuit în anii din urmă și școala fostului bursier al Societății pentru fond de teatru român *Z. Bârsan*, care s'a învățit în destule părți, întimpinind pretutindenii dragostea și admirația publicului. După o necredință aproape de un an, s'a întors din nou în mijlocul nostru, poate convingîndu-se că „fie pînea cit de rea, tot mai bună 'n țara mea.“ Nădărdim că acum va rămînea pentru totdeauna între noi cei ce-l iubim, că se va apropia din nou de Societatea n. fond de teatru și 'mpreună vor intrupa idea teatrului românesc la noi. — De curînd d-sa a dat reprezentații la Sibiiu și la Brașov. La Sibiiu l-am văzut și noi, și l-am aplaudat în rolurile principale din *Papa Lebonard* și *Năpasta*. Diletanții din Sibiiu asemenea și-au menținut reputația. În cursul verii ar putea eventual să convingă pe unul dintre actorii fruntași dela Teatrul Național din București, să-l sprijiniască în munca-i de apostol. Ce sărbătoare ar fi pentru ai noștri, dacă ar putea vedea de pildă pe dl Brezeanu!

† **Alexandru Liuba**, tinărul sculptor bănățean, căruia operele din anii din urmă îi prorociau un viitor frumos, — s'a stîns în floarea vrîstei (abia de 30 ani), în București, unde se dusesse în nașdejdea de-a găsi teren mai rodnic pentru activitatea sa și oameni mai chieamați să aprecieze talentul său viguros.

În numărul viitor vom da portretul regretatului artist, precum și o reproducție după ultima sa operă, ce-o înaintase la concursul pentru ridicarea unui monument lui Mihaî Viteazul.

POȘTA REDACȚIEI.

Manuscrisele nu se înapoiază.

Nepublicabile. *Nahor*: Răspuns și Te-am pierdut. — *Flaviu*: Speranța și La pratul lui Traian. — *V. B. M.*: Flori de zăpadă. — *Milo R.*: Rachila. — *Livia*: Cu ochii vineți. — *Lia*: Dimineața 'n zori, Speranța mea, O poveste, Pe tin' de nu te-aș fi iubit și Lin în cap de sat. — *Junior*: Sbucium, Vintul și Nădejdea. — *Vili*: Un dor, Sonet, Asfințit, Icoană, Sonet și La mormîntul mamei.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Dr. C. Șteer. Achitat anul întreg. — *I. Alboi*. Graz. Din 1904 poști avea numerii 9—24. — *I. Lăpăduș*. Abonamentul expiră la 1 Iulie n. — *I. Barna*. Colecțiile anilor II. III. și IV. costă, legate, cite 40 cor. anul.

Nrul 7, 1906.

LUCEAFĂRUL

ACTIV

Încheiat la 31 Decembrie 1905. comparativ cu al anului 1904.

PASIV

1904		1905		1904		1905.	
3053125	—	3053125	—	10991250	—	10991250	—
418934	97	604068	78	3421095	19	6027949	88
5834310	93	7290737	—	9402241	25	8677630	85
986129	—	2127346	35	759600	—	2039500	—
3431488	66	4768191	45	645412	78	—	—
				21148	75	18863	—
2161826	60	1927448	23	422528	43	504204	76
1001670	85	421690	53	500000	—	1000000	—
9319211	87	8045148	51				
8642496	—	506213	88	8642406	—	9780716	—
1565300	—	9780716	—	1565300	—	2838275	—
426188	—	2838275	—	497840	86	757206	09
68659	31	503900	—	578765	14	640690	09
		49087	76				
538357	21	1110205	15				
		250132	03				
37447678	40	43276285	67	37447678	40	43276285	67

COMPTUL DE PROFIT ȘI PERDERE

Încheiat la 31 Decembre 1905. comparativ cu al anului 1904.

DEBIT

CREDIT

1904		1905		1904		1905	
485663	40	516923	04	3616	35	1757	22
20232	04	20000	—	889853	83	931700	36
49500	—	74000	—	207699	25	259025	28
300000	—	500000	—	276709	85	440357	66
282039	56	234745	76	111941	65	334517	37
497840	86	757206	09	145454	93	135517	—
1635275	86	2102874	89	1635275	86	2102874	89

REPARTIȚIUNEA

10% fondului de rezervă ordinar.	Leî	75.720,60
Prim dividend acționarilor [5% de Leî 16 ²⁵ de acțiune]	„	396.906,25
Asupra restului :		
10% Consiliului de Administrație	„	28.457,90
20% Censorilor	„	5.691,60
10% Casei de economie a funcționarilor băncii	„	2.845,80
Al II-lea dividend Acționarilor [30% L. 9 ²⁵ de act.]	„	38.143,75
De reportat pentru anul viitor	„	9.440,19
Totalul beneficiului net	Leî	757.206,09

Director, GR. E. GOLESCU.

Șeful Comptab., M. Gr. Popescu.

TIPARUL INSTITUTULUI DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURA „LUCEAFĂRUL”